

PASSFR.EU

A Digital Learning Platform for Generation Z:
Passport to IFRS®

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

A Digital Learning Platform for Generation Z: Passport to IFRS®

ATVEJO ANALIZĖ - TFAS® 13 Tikrosios vertės nustatymas

Funded by the Erasmus+ Program of the European Union. However, European Commission and Turkish National Agency cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

© Copyright 2021, Istanbul University

ATVEJO ANALIZĖ – 13-asis TFAS standartas „Tikrosios vertės nustatymas“

Ivadas

Pasitaiko situacijų, kai finansinių ataskaitų vartotojai pirmenybę teikia informacijai apie apskaitos objektus, vertinamus tikrąja verte, o ne įsigijimo kainą ar gamybos savikainą. Pagal 13-ąjį TFAS tikroji vertė reiškia vertę, kuri gaunama parduodant turtą arba atsiskaitant už įsipareigojimą pagal tvarkingą sandorį tarp rinkos dalyvių vertinimo dieną. Vertinant konkretaus turto ar įsipareigojimo tikrąją vertę, vertinimo dieną reikia atsižvelgti į specifines jų savybes. Teisingas tikrosios vertės nustatymas apima tinkamų vertinimo metodų naudojimą ir, kai tai reikalinga, tinkamą rinkos tipo pasirinkimą.

Taigi, siekiant suteikti ir pagilinti studentų žinias ir gebėjimus taikyti tikrosios vertės vertinimą, šio atvejo analizės tikslas yra dvejopas:

- pirmiausia išmokti taikyti rinkos metodą, siekiant įvertinti prekes tikrąją verte, kai prekėmis prekiaujama keliose skirtingose rinkose, ir paaiškinti gautus rezultatus remiantis standarto nuostatomis;
- antra, pirminio turto pripažinimo metu taikyti tikrosios vertės nustatymo standarto nuostatas ir atitinkamai pakoreguoti finansines ataskaitas.

Atvejo informacija

„Novotex & Co“ – tai ūkio subjektų grupė, jau daugiau nei dešimt metų užsiimanti įvairia ūkine veikla. Atskiros grupės veiklos yra sutelktos atskiruose ūkio subjektuose, tai apima prekybą medinėmis pirtimis, tarpininkavimą ir kt. Tačiau visi grupės ūkio subjektai laikosi vienodos apskaitos politikos.

Vienas iš grupės subjektų – „Uno Tree“ (UT) parduoda vienos rūšies medines pirtis. Ūkio subjektas UT pasiūlė parduoti vieną pirtį skirtingomis kainomis dviejose skirtingose rinkose. Vertinimo dieną (pvz., finansinių ataskaitų sudarymo dieną) ūkio subjektas turi informacijos apie galimas pardavimo kainas abiejose rinkose ir su tuo susijusias išlaidas. Žemiau esančioje lentelėje pateikta informacija apie pirties pardavimo kainą, sandorio ir transportavimo išlaidas P ir R rinkose.

Rinkos	P	R
Kaina, PV*	2 600	2 500
Sandorio išlaidos, PV	300	100
Transportavimo išlaidos, PV	200	200

Kitas grupės ūkio subjektas „Zoe Zoe“ (ZZ) veikia kaip brokeris-prekybininkas, kuris perka prekes ir greitai jas parduoda, uždirbdamas iš kainų pokyčių, todėl tokios prekės vertinamos tikrąja verte. Gruodžio mėnesio aukcione ZZ nusipirko sunkvežimį už 45 000 PV. Sunkvežimis paruoštas pardavimui ateityje. Įprastomis verslo sąlygomis panašaus sunkvežimio pirkimo kaina būtų 68 000 PV. Ūkio subjektas ZZ nepaisė tikrosios vertės koregavimo reikalavimų ir visą už sunkvežimį sumokėtą sumą pripažino atsargomis, kurios finansinėse ataskaitose nurodomos trumpalaikiame turte.

* PV – piniginiai vienetai

Ūkio subjekto ZZ sutrumpintos finansinės ataskaitos pateikiamos žemiau esančioje lentelėje.

Finansinės būklės ataskaita, PV		
Straipsnis	Parengta ataskaita	Pataisyta ataskaita
Ilgalaikis turtas	1 200 000	
Trumpalaikis turtas	800 000	
Atsargos	631 000	
Grynieji pinigai	451 000	
Turtas iš viso	3 082 000	
Ilgalaikiai įsipareigojimai	1 100 000	
Nuosavas kapitalas	500 000	
Kiti ilgalaikiai įsipareigojimai	600 000	
Trumpalaikiai įsipareigojimai	1 982 000	
Įsipareigojimai iš viso	3 082 000	

Pelno (nuostolių) ataskaita, PV		
Straipsnis	Parengta ataskaita	Pataisyta ataskaita
Pajamos	5 063 000	
Parduotų prekių savikaina	(3 100 000)	
Bendrasis pelnas	1 963 000	
Veiklos sąnaudos	(1 540 000)	
Veiklos pelnas	423 000	
Kitos veiklos pajamos ir sąnaudos	(10 000)	
Pelnas prieš pelno mokesčio sąnaudas	413 000	
Pelno mokesčio sąnaudos (20 %)	(82 600)	
Grynasis pelnas	330 400	

Klausimai diskusijai

1. Nustatykite ūkio subjekto UT parduodamų prekių tikrąją vertę, taikydami rinkos metodą, kai:

- rinka P yra pagrindinė rinka;
- rinka R yra pagrindinė rinka;
- nei P, nei R nėra pagrindinės rinkos; paaiškinkite savo atsakymus.

2. Pakoreguokite ūkio subjekto ZZ finansinės būklės ataskaitą ir pelno (nuostolių) ataskaitą, atsižvelgiant į tai, kad sunkvežimis turėtų būti vertinamas tikrąja verte, bei pateikite didžiosios knygos įrašus tam, kad paaiškinti koregavimus.

ATVEJO ANALIZĖS SPRENDIMAS – 13-asis TFAS standartas „Tikrosios vertės nustatymas“

Klausimo Nr. 1 sprendimas

Kai kalbama apie rinkos metodo taikymą tikrosios vertės nustatymui pagal 13-ąjį TFAS, taikomos kelios prielaidos. Tai yra, jei yra pagrindinė turto ar įsipareigojimo rinka, nustatyta tikroji vertė atitinka minėto turto ar įsipareigojimo kainą toje rinkoje, net jei jo kaina kitoje rinkoje vertinimo dieną galėtų būti palankesnė. Kai pagrindinės rinkos nėra, tikroji vertė nustatoma palankiausioje rinkoje.

Kai P rinka laikoma pagrindine rinka, pirties tikroji vertė bus apskaičiuojama taip: kaina 2 600 PV – transportavimo išlaidos 200 PV = 2 400 PV tikroji pirties vertė.

Kai R rinka laikoma pagrindine rinka, pirties tikroji vertė bus apskaičiuojama taip: kaina 2 500 PV – transportavimo išlaidos 200 PV = 2 300 PV tikroji pirties vertė.

Tuo atveju, kai nei P, nei R rinkos nėra pagrindinės rinkos, pasirenkama naudingiausia rinka. Tada grynoji suma už pirtį, gauta rinkoje vertinama taip:

Rinka P: kaina 2 600 PV – sandorio išlaidos 300 PV – transportavimo išlaidos 200 PV = 2 100 PV grynoji suma

Rinka R: kaina 2 500 PV – sandorio išlaidos 100 PV – transportavimo išlaidos 200 PV = 2 200 PV grynoji suma

Palankiausia rinka tikrosios vertės nustatymui bus R rinka (2 200 PV > 2 100 PV). Tačiau pirties tikroji vertė naudingiausioje rinkoje R bus 2 300 PV, nes tikroji vertė vis tiek nustatoma iš jos kainos atimant tik transportavimo išlaidas, o ne sandorio išlaidas.

Klausimo Nr.2 sprendimas

Kai ūkio subjektas „Zoe Zoe“ įsigijo sunkvežimį aukcione ir pradinio pripažinimo metu netaikė tikrosios vertės vertinimo, ūkio subjekto didžiosios knygos įrašai buvo tokie:

D Atsargos	45 000 PV
K Grynieji pinigai	45 000 PV

Atsižvelgiant į 13-ojo TFAS nuostatas, tikroji vertė gali būti taikoma pirminio pripažinimo metu, o sandorio kainos skirtumai nuo tikrosios vertės gauto pelno arba nuostolio turi būti pripažįstami ūkio subjekto pelnu (nuostoliais). Didžiosios knygos įrašai, kuriuose taikomas tikrosios vertės nustatymas pirminio pripažinimo metu, atrodo taip:

D Atsargos	68 000 PV
K Grynieji pinigai	45 000 PV
K Pajamos	23 000 PV

Finansinės būklės ataskaita, PV		
Straipsnis	Parengta ataskaita	Pataisyta ataskaita
Ilgalaikis turtas	1 200 000	1 200 000
Trumpalaikis turtas	800 000	823 000
Atsargos	631 000	654 000
Grynieji pinigai	169 000	169 000
Turtas iš viso	2 000 000	2 023 000
Ilgalaikiai įsipareigojimai	1 100 000	1 118 400
Nuosavas kapitalas	500 000	518 400
Kiti ilgalaikiai įsipareigojimai	600 000	600 000
Trumpalaikiai įsipareigojimai	900 000	904 600
Įsipareigojimai iš viso	2 000 000	2 023 000

Pelno (nuostolių) ataskaita, PV		
Straipsnis	Parengta ataskaita	Pataisyta ataskaita
Pajamos	5 063 000	5 086 000
Parduotų prekių savikaina	(3 100 000)	(3 100 000)
Bendrasis pelnas	1,963 000	1 986 000
Veiklos sąnaudos	(1 540 000)	(1 540 000)
Veiklos pelnas	423 000	446 000
Kitos veiklos pajamos ir savikaina	(10 000)	(10 000)
Pelnas prieš pelno mokesčio sąnaudas	413 000	436 000
Pelno mokesčio sąnaudos (20 %)	(82 600)	(87 200)
Grynasis pelnas	330 400	348 800

Pirminio pripažinimo metu pritaikius tikrosios vertės nustatymą, ūkio subjekto ZZ ataskaitos pasikeitė. Pelno (nuostolių) ataskaitoje pajamos padidėjo 23 000 PV, todėl padidėjo pelno mokesčio sąnaudos ir ūkio subjekto grynasis pelnas. Finansinės būklės ataskaitos pokyčiai palietė atsargų straipsnį, kuris padidėjo 23 000 PV, nuosavas kapitalas padidėjo 18 400 PV, o trumpalaikiai įsipareigojimai – 4 600 PV.